

Sygn. akt II Ka 99/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący	-	SSO Jacek Klęk
Protokolant	-	st. sekr. sąd. Zdzisława Drózdź

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Sieradzu Anny Duczmaleskiej, po rozpoznaniu w dniu 21 V 2014 r. sprawy: **J. K.z domu O.**oskarżonej o czyn z art. 178a§1 kk, na skutek apelacji prokuratora od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z 24 lutego 2014 r. w sprawie II K 21/14,

na podstawie art. 437§1 i §2 kpk w zw. z art. 438 pkt 1 kpk

uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zduńskiej Woli.

Sygn. akt II Ka 99/14

UZASADNIENIE

W skierowanym do Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli akcie oskarżenia zarzucono J. K. to, że:

- w dniu 29 listopada 2013 roku około godziny 17:00 w Z.od ulicy (...)będąc w stanie nietrzeźwości – 0,50 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierowała samochodem osobowym marki M. (...)nr rej. (...) w ruchu lądowym,

tj. popelnienie przestępstwa z art. 178a§1 kk.

Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli, wyrokiem wydanym 24 lutego 2014 r. w sprawie sygn. akt II K 21/14 postępowanie karne przeciwko J. K. warunkowo umorzył na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata. Nadto Sąd orzekł wobec oskarżonej, na podstawie:

- art. 67§3 kk w zw. z art. 39 pkt. 7 kk na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych;
- art. 67§3 kk zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres próby 1 (jednego) roku, na którego poczet zaliczył okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 29 listopada 2013 roku.

Jednocześnie Sąd zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 (sto) złotych tytułem opłaty oraz kwotę 164,95 (sto sześćdziesiąt cztery i 95/100) zł tytułem zwrotu wydatków.

Apelację od powyższego wyroku, w całości na niekorzyść oskarżonej, wywiódł Prokurator Rejonowy w Zduńskiej Woli. Zarzucił on rozstrzygnięciu na zasadzie art. 438 pkt. 3 kpk błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzą wszystkie przesłanki zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego podczas, gdy kompleksowa analiza zabranego w sprawie materiału

dowodowego ocenianego swobodnie, w tym przede wszystkim znaczna społeczna szkodliwość czynu zarzucanego oskarżonej prowadzi do odmiennego wniosku.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Prokuratora Rejonowego jako zasadna zasługiwała na uwzględnienie, choć podkreślenia wymaga fakt, że oczywiście nieprawidłowo została ona oparta na zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych. Analiza jej treści prowadzi bowiem do wniosku, iż skarżący zarzuca rozstrzygnięciu obrazę prawa materialnego. Godzi się przypomnieć, iż właśnie po zarzut określony w art. 438 pkt 1 kpk należy sięgać, gdyby przy ocenie stopnia karygodności czynu pominięto okoliczności (lub okoliczność) wymienione w art. 115§2 kk lub wzięto pod uwagę okoliczności (lub okoliczność) nie wyszczególnione w tym przepisie, zaś z zarzutu określonego w art. 438 pkt 3 kpk korzystać można tylko w sytuacji, gdy okolicznościom (lub okoliczności) z art. 115§2 kk przydano zbyt dużą lub zbyt małą rangę (vide postanow. SN z 05 października 2001 r. w sprawie III KKN 530/99; System Informacji Prawnej System Informacji Prawnej Lex Nr 51937).

Zgodnie z treścią art. 66§1 kk sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przekonanie, że pomimo umorzenia postępowania będzie on przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa.

Oczywistym jest, że dla wydania orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania konieczne jest ustalenie wszystkich przesłanek odpowiedzialności karnej oskarżonego. Nie może być zatem żadnych wątpliwości, co do tego, że oskarżony wypełnił swoim zachowaniem wszystkie znamiona zarzucanego mu czynu zabronionego, jak również, że spełnione zostały warunki odpowiedzialności konieczne do uznania go za sprawcę przestępstwa. Fakty te muszą być bezsporne. Nadto zastosowanie opisywanej instytucji wymaga także, by wina i społeczna szkodliwość czynu nie były znaczne, by oskarżony nigdy wcześniej nie był prawomocnie skazany wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, a w dalszej kolejności, by cechy charakteru oskarżonego, jego dotychczasowy sposób życia i właściwości osobiste czyniły prawdopodobnym w dużym stopniu twierdzenie, że będzie on przestrzegał w przyszłości obowiązującego porządku prawnego i nie popełni przestępstwa. Dodatkową przesłanką, przy jednoczesnym spełnieniu warunków z art. 66§3 kk, jest to, by przestępstwo będące przedmiotem postępowania karnego zagrożone było karą do 3 lat pozbawienia wolności. Sąd ad quem powinien przeprowadzić dogłębną analizę stanu faktycznego sprawy ustalając, czy warunki te wystąpiły kumulatywnie. Następnie sąd, po ustaleniu bezprawności zachowania oskarżonego, winien wyjaśnić elementy przedmiotowe i podmiotowe tego czynu rzutujące na ocenę zarówno stopnia jego społecznej szkodliwości, jak i stopnia zawinienia (wyrok SN z dnia 20 października 2011 roku, sygn. akt III KK 159/11). Zaakcentować także należy, iż nie jest przesłanką warunkowego umorzenia postępowania samo przyznanie się sprawcy do winy.

W sprawie niniejszej nie ulega wątpliwości zarówno sprawstwo, jak i wina oskarżonej, przy czym te nie były kwestionowane w toku postępowania.

Co do okoliczności mających znaczenie dla oceny zasadności apelacji stwierdzić należy, iż zgodnie z art. 115§2 kk na stopień ów wpływ mają: rodzaj naruszonego dobra prawnego, charakter naruszonego dobra prawnego, rozmiar szkody, sposób popełnienia czynu, okoliczności jego popełnienia, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków, postać zamiaru, motywacja sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień naruszenia owych reguł. Ustawodawca podaje więc zamknięty katalog determinant, które decydują o stopniu społecznej szkodliwości przestępstwa. Jak słusznie podnosi się w judykaturze ocena stopnia społecznej szkodliwości konkretnego zachowania się powinna być zawsze oceną całościową uwzględniającą okoliczności wymienione w art. 115§2 kk, nie zaś sumą czy pochodną ocen cząstkowych takiej czy innej „ujemności” tkwiącej w poszczególnych tych okolicznościach (wyrok SN z dnia 8 marca 2012 roku, sygn. akt SNO 5/12). Reasumując, dopiero kompleksowa i wnikliwa

ocena wszystkich powyższych elementów może doprowadzić do ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu, w tym i tego, że stopień ów „nie jest znaczny”. Nie należy też tracić z pola widzenia tego, że aby możliwym było warunkowe umorzenie postępowania konieczne jest nadto ustalenie stopnia zawinienia, który to stopień także nie może być znaczny. Determinują go następujące okoliczności: rozpoznawalność sytuacji oraz jej prawnej oceny, możliwość przeprowadzenia prawidłowego procesu motywacyjnego i podjęcie decyzji o postąpieniu zgodnie z prawem, zdolność do pokierowania swoim zachowaniem. Wszystkie te przesłanki winny zostać zweryfikowane przez pryzmat konkretnego czynu i poddane prawidłowemu badaniu przez sąd orzekający. W razie ustalenia znacznego stopnia społecznej szkodliwości czynu lub winy warunkowe umorzenie postępowania nie jest dopuszczalne, choćby postawa sprawcy i jego dotychczasowy sposób życia zasługiwały na pozytywną ocenę.

Przechodząc do meritum niniejszej sprawy wskazać należy, iż zaniedbania Sądu I instancji w zakresie wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wszystkich istotnych elementów składających się na instytucję warunkowego umorzenia postępowania rzucają się w oczy i stanowią istotne naruszenie prawa karnego materialnego. Fakty bowiem, są w tej sprawie bezsporne i oczywiste. W tym więc zakresie nie ma racji odwołujący zarzucając rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych. W ocenie Sądu Okręgowego pisemne motywy przedmiotowego orzeczenia nie wskazują w sposób jasny i nie budzący wątpliwości, że stopień społecznej szkodliwości czynu przypisanego J. K., jak i stopień jej zawinienia nie są znaczne. W szczególności nie sposób zgodzić się z Sądem I instancji, iż malejący (lub rosnący) poziom alkoholu w wydychanym powietrzu oskarżonej przesądza o nieznacznym stopniu społecznej szkodliwości występkę stypizowanego w art. 178a§1 kk w sytuacji gdy ustalona wartość przekracza dwukonność wartości granicznej. Zdaniem Sądu Odwoławczego prezentowana argumentacja jest uproszczeniem, a sąd odwołując się do niej nie dokonał kompleksowej i wszechstronnej analizy innych elementów wymienionych w art. 115§2 kk rzutujących na ocenę społecznej szkodliwości czynu oskarżonej. Przede wszystkim samo przyznanie się oskarżonej do popełnionego przestępstwa oraz jej obszernie wyjaśnienia nie zwalniają Sądu I Instancji po pierwsze nie stanowią o stopniu społecznej szkodliwości czynu, a po wtóre nie zwalniają z obowiązku dociekania, czy swoim zachowaniem spowodowała ona jakiegokolwiek bezpośrednie zagrożenie w komunikacji, jaką drogą się poruszała (gminną, powiatową, wojewódzką, krajową, główną, zbiorczą, dojazdową, etc.), w jakim czasie jechała samochodem będąc w stanie nietrzeźwości i jaki odcinek zamierzała pokonać, jakie było natężenie ruchu. Wypadkową tych okoliczności winno być ustalenie czy J. K. spowodowała swoim postępowaniem realne niebezpieczeństwo w komunikacji i na czym ono polegało, czy też owo zagrożenie miało wyłącznie wymiar potencjalny i wiązało się tylko z naruszeniem nakazu trzeźwości. Okolicznością ważką trudną do przecenienia jest tu także stopień nietrzeźwości. Nie bez znaczenia w kontekście ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu jest to, czy kontrola, w toku której ujawniono stan nietrzeźwości oskarżonej była kontrolą przypadkową, czy też była następstwem denuncjacji lub podejrzenia stanu nietrzeźwości kierującej. Podkreślić należy, iż organ meriti w istocie nie odniósł się do żadnego z tych elementów konstruujących stopień społecznej szkodliwości czynu, nie rozpatrzył z należytą starannością wszystkich komponentów strony przedmiotowej czynu. Po stronie okoliczności podmiotowych nie odpowiedział na pytanie czym oskarżona kierowała się decydując się na popełnienie przestępstwa. W kontekście takich ustaleń nie można wykluczyć, iż efektem narady, w toku której rozważono by wskazane okoliczności Sąd doszedłby do ustalenia zgoła odmiennego stopnia społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonej czynu. Sąd Okręgowy rzecz jasna nie przesądza niniejszym oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu i nie wyklucza tego, że czyn przypisany oskarżonej charakteryzuje się nieznacznym stopniem społecznej szkodliwości, jednak aby dokonać właściwej konkluzji w tym zakresie koniecznym było uchylene zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Uwzględnienie przez ten Sąd w toku ponownego rozpoznania sprawy przedstawionych poglądów prawnych i wskazówek stworzy warunki do wydania w rozpoznawanej sprawie trafnego rozstrzygnięcia. Dodać należy, iż z uwagi na konieczność ustalenia ogółu okoliczności konstruujących stopień społecznej szkodliwości czynu koniecznym będzie powtórzenie postępowania dowodnego w całości.